

Юрій Андрухович:

«Виразно конфуціанський тип»

«Найбільше боюся смерті близьких людей, особливо від нещасного випадку.»

– Як відомо, всі ми родом з... дитинства. Юрію, скажіть, будь ласка, які Ваші найсвітліші спогади з цієї незабутньої пори?

– Передусім, вони пов'язані з літом. Спека і походи на річку. У нашому місті дві річки й обидві – Бистриці: Надвірнянська та Солотвинська. Отже, літо, річка, купання... А також – особливий відбиток – подорож до Праги влітку 1968-го року. Це було відкриття зовсім іншого, набагато досконалішого світу. Близького – але іншого, кращого. Це був Захід.

– Що залишилось нереалізованим з дитячих, юнацьких мрій?

– Вочевидь – археологія. Я мріяв про експедиції, про розкопки, дивовижні знахідки... Нічого з цього не вийшло, бо я вирішив не вступати на історичний, щоб випадково (або й примусово) не стати шкільним учителем історії.

– Як починається ранок Юрія Андруховича?

– Прокидаюся і намагаюся згадати, що мені снилося. Відновити ті історії чи принаймні ситуації, що трапилися зі мною уві сні. Як правило, я нікуди не поспішаю зранку, тому в мене є така можливість.

– І що найчастіше «бачите»? Чи приходять уві сні творчі задуми, персонажі-герої?

– Мої сні дуже часто пейзажні та архітектурні – я бачу цілі місцевості з містами на тлі ландшафтів. Візуально це дуже насичені й цікаві видіння, але я, на жаль, жодним чином не можу їх відтворити згодом, навіть словами. Вони даються лише у снах, інакше вони не даються.

– Що читає письменник Андрухович «для душі»?

– Усе, що я читаю, воно переважно для душі. Тобто і для розуму теж, але я маю на увазі те, що це завжди «довільне читання», а не «примусова література». Найчастіше це нові твори друзів і знайомих, яких у мене стає дедалі більше. Дуже часто трапляється так, що я читаю їх ще в «рукописі», тобто у вигляді комп'ютерного файлу.

– Якби не література, що стало б справою Вашого життя?

– Навіть не знаю. Та ж таки археологія? Можливо, я своєчасно навчився б гри на якомусь музичному інструменті? Хочеться вірити, що я все одно займався б чимось творчим.

– Які моральні цінності сповідуєте?

– Індивідуалістичні. Тобто людська особа як найцінніше у всесвіті. Намагаюся жити так, щоб жодним чином не порушувати особисті права інших і таким чином не обмежувати їхню свободу.

– Що для Вас є абсолютно неприйнятним, з чим ніколи не примиритесь, чого не зможете пробачити навіть близьким людям?

– Сподіваюся, що таких речей не існує. Я дуже високо ціную здатність пробачити за будь-яких обставин.

– Ваше близьке оточення – хто вони? Кого більше щирих друзів, що радіють успіхам, чи колег, що заздять і втішаються невдачам?

– В моєму близькому оточенні заздрісники не перебувають. Вони намагаються спілкуватися зі мною з безпечної відстані і ніколи не кажуть в очі, як я їм уже насточортів. А друзі – так. Мені надзвичайно добре з людьми, котрі вміють жартувати ризиковано й тонко.

– Чи є у Вас фобії, чого боїтесь найбільше у житті?

– У своєму вірші «Life Is A Long Song» я сформулював це так, що «найбільше боюся смерті близьких людей, особливо від нещасного випадку». Відтоді, як я це написав, здається, нічого в мені у цьому сенсі не змінилося, можу лише повторити.

– Чи володієте даром пророкування, передбачення?

– Ні, не думаю. Якщо іноді й збувається що-небудь із написаного мною, то це швидше результат певних аналітичних здібностей. Крім того, я радію, коли мої передбачення не збуваються, бо мої передбачення, як правило, базуються на найгірших сценаріях.

– Чи часто любов грає роль музи? Яка вона – Ваша Муза?

– У неї змінне обличчя, але в будь-якому разі вона жіночої статі. Взагалі ж розмови про музу досить анахронічні – це

якийсь такий пережиток романтизму і XIX століття. Нині «це» мало б називатися якось інакше.

– За трибом життя Ви пілігрим-романтик, мандрівний філософ, дослідник, богемний «тусовщик»?

– Трохи мандрівник, трохи дослідник, трохи богемник. Одне іншому не суперечить. Іноді настають періоди, коли я стаю працелюбом і сам собі внутрішньо дивуюся – невже це я?

– Ви віруюча людина; у кого, у що вірите?

– Я волю не вірити, а сподіватися. Тобто надію я ставлю понад віру. Віра мусить базуватися на певній релігійній системі, а надія є, так би мовити, чимось універсальним, загальнолюдським.

– Зазвичай сповідуєте суворі принципи чи ліберальні компроміси?

– Радше компроміси. Але, як відомо, у сфері компромісів мусять існувати свої межі. Є такі компроміси, на які я ніколи не піду. Скажімо, в політичній площині. Чи в міжлюдських стосунках. Однак загалом я неконфліктний, а бути принциповим – це щоразу бути готовим до все нових і нових конфліктів. Мені це не подобається.

– Ви романтик чи прагматик?

– Мабуть, я – два в одному, мішанець першого з другим. Тому страшенно люблю всілякі безглузді, але, на мій погляд, красиві і романтичні речі. У той же час я досить прагматично організований, у мене точне, похвилинне відчуття часу, я люблю детально продумувати деякі свої кроки наперед. Один мій знайомий сказав, що я виразно конфуціанський тип.

– З яким історичним героєм чи літературним персонажем себе асоціюєте?

– З жодним. Натомість у мене є певні кумири для захоплення й наслідування. Скажімо, кілька рок-зірок старших генерацій. Наприклад, я схилиюся перед Іаном Андерсоном, лідером «Джетро Талл». Або перед Гері Брукером з «Прокол Гарум». Або перед Міком Джеґером. Через якісь 20 років я хотів би бути таким, як вони зараз.

– У якому столітті, якій країні, якому місті почуваете себе найкомфортніше?

– У нашому часі, звичайно. Найкомфортніше всюди там, де я достатньо добре володію місцевою мовою, розуміюся на поведінкових особливостях місцевого люду. Тому можна не напружуватися, розчинитися в потоці чужого життя і навіть зіграти роль «тутешнього», свого. Але найкраще не грати її, а таки бути своїм. Тому, з іншого боку, найкомфортніше мені у моєму рідному Франківську – і настільки, що я його навіть любовно називаю Фраником.

– Якби будували дім для себе і своєї родини – це був би дім на горі, на узбережжі, у лісовій хащі?

– З мене досить кепський будівничий домів, мушу визнати. Але якби я все ж зважився на такий крок, то постарався б вибрати місцину з видом на якісь гірські вершини, по можливості зі скелястими піками і добре б, щоб із вічним снігом.

– З якими птахами, тваринами, рослинами Вам комфортно співіснувати? Хто живе у вашому домі?

– Я дуже люблю дерева – різні. «Дуже люблю» трохи

неточно сказано, я низько перед ними схилиюся – перед їхньою витривалістю, їхнім спокоєм, їхніми чутливістю й неагресивністю. З усіх живих істот дерева найдосконаліші. До того ж вони всі надзвичайно красиві. З тваринного світу я дуже люблю собак. Мене вражає їхня залежність від людей, те, як вони потребують людської уваги, постійного спілкування. На жаль, наша собака, її звали Лялька, померла кілька років тому.

– Якими кольорами розмальований світ Юрія Андруховича?

– Насиченими. Червоне, чорне, біле – така собі класика.

– Яку премію і від кого Ви хотіли б отримати?

– Ніколи про це не думаю, щоб не наврочити. Але коли вже на те пішло, то може якусь таку уявну премію читацьких симпатій. Щоб її долю не вирішувало певне професійне журі, а невідомі мені люди з різних міст, містечок і країн. Щоб це було, так би мовити, просте голосування. Мені дуже важливо, щоб мене читали і щоб написане мною хоч якось відлунувало в інших.

Інтерв'ю вела Олена МАЛАНЬ (м. Луцьк)

Свій у Європі

Юрія Андруховича, одного з перших сучасних українських письменників, відкрили і визнали в Західній Європі. Насамперед, у Німеччині, в якій за останнє десятиліття з'явилося чимало класних перекладачів його творів з української на німецьку. Книгу «Дванадцять обручів» опублікувало видавництво «Suhrkamp» і вона стала своєрідною «першою ластівкою» завдяки сприятливій перекладацькій ситуації в країні.

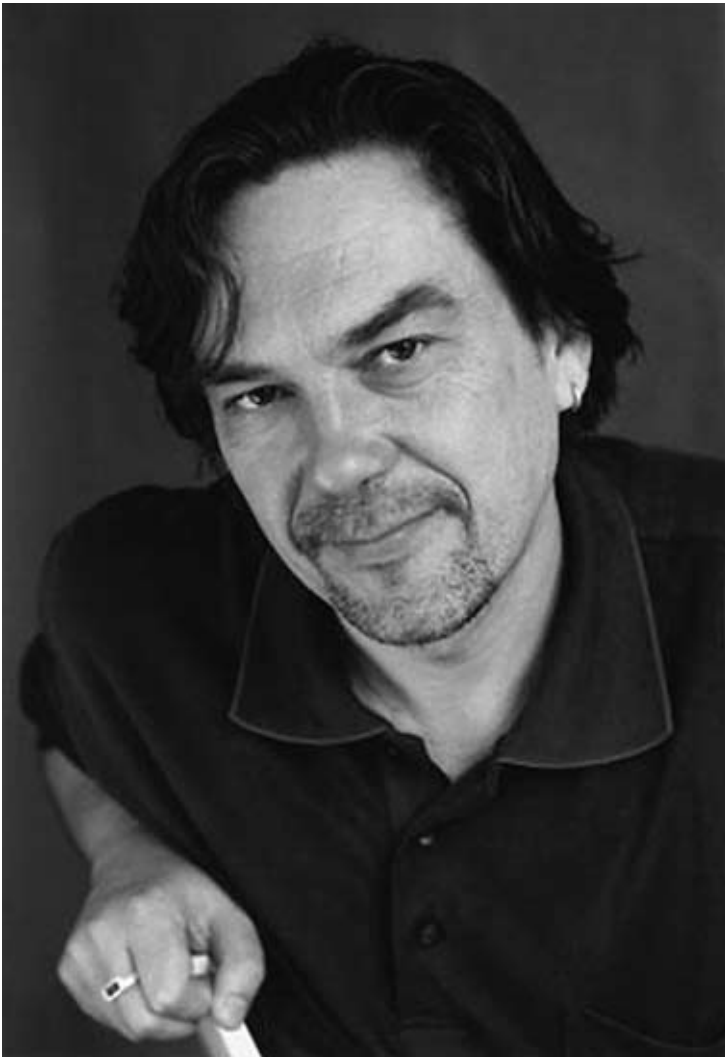
Згадані твори перекладені та видані також французькою мовою (перекладач Марія Маланчук). А іспанське видавництво «Акантіладо» опублікувало іспанською мовою збірку есе Юрія Андруховича «Остання територія», а також «Моя Європа», написану разом з польським письменником Анджеем Стасюком. До речі, «Моя Європа» стала справжнім локомотивом Андруховича на європейський ринок. Книжка перекладена польською, українською, румунською, угорською, німецькою, французькою та іспанською мовами.

У 2007 році були опубліковані іспанські переклади ще двох книг Юрія Андруховича – повісті «Рекреації» та роману «Дванадцять обручів». Роком раніше чеською мовою було видано роман «Рекреації» у перекладі Томаша Вашута. В Угорщині, у видавництві «Раціо», вийшла збірка його есеїв «Shevchenko Is OK» (всього 11 есеїв, написаних у різні роки між 1993-м і 2002-м) та вищезгадана «Моя Європа» у видавництві «Кіярат». Обидві книжки переклав Габор Корнер, який вже розпочав роботу над наступним перекладом – романом «Московіада». У польському видавництві «Бюро літерацке» (Вроцлав) вийшла найновіша поетична збірка Андруховича «Пісні для мертвого півня». Вірші переклав Богдан Задура.

Yurij Andrukhovich.

«Distinctly Confucian type»

«What I'm afraid more than all is a death of my relatives, especially in an accident.»

– As known, all of us by birth from... childhood. Yurij, tell us please about your lightest flashbacks from this unforgettable time?

– First of all they related to summer. Heat and hikes to the river. In our town two rivers and both of them named Bystritsa: Nadvirnianska and Solotvinska. Consequently, summer, river, swimming... And also – the special flashback is a trip to Prague in summer 1968. It was an opening of quite another, more perfect world. Close but another, better. It was west.

– What remains unrealized from child's and youth dreams?

– Obviously – archaeology. I have dream on expeditions, excavations, surprising finds... Nothing turned out of this.

– How did the morning of Yurij Andrukhovich begin?

– I wake up and try to remember what dreams have I seen at night. To pick up thread those stories or at least situations which happened with me in my dreams. As a rule I doesn't hurry up at the morning, so a have such possibility.

– So, what did you see frequent than all? Do a creative project or interest heroes comes at night?

– My dreams most of all landscape and architectural – I see whole localities with the cities on a landscape backgrounds. By sight there are very saturated and interesting visions, but unfortunately I can't reproduce them in any way, even in words. They are given just in my dreams, otherwise they hold own.

– What does the writer Andrukhovich read «for the soul»?

– Everything that I read is for the soul. For the mind to, but I mean that it is always «voluntary reading», but not «forced literature». Most of all it's new works of my friends. Very often happens that I read it as a manuscript.

– If not the literature, what could become your profession?

– I don't really know. May be archaeology? Possibly, I would learn to play on the some musical instrument? I want to believe, I however would be engaged with something creating.

– What moral values did you keep on?

– Individualist. The human person is the most valuable in the universe. I try to live in such way, that doesn't violate personal rights of other persons and doesn't limit their freedom.

– What is absolutely unacceptable for you, what won't you forgive to your relatives?

– I hope that such things don't exist. I very highly value ability to forgive under any circumstances.

– Your circle of intercourse – who they are? Are they friends, which glad to your success, or colleagues, which envy and glad to your failures?

– There are no envious in my surrounding. They try to communicate with me from the safe distance and never tell from eye-to-eye how sick and tired had I made them. But my friends – yes. I fell myself extraordinary comfortable with the people which are able to banter risky and thinly.

– Do you have some phobias? What is your greatest fear?

– In my poem «Life Is A Long Song» I formulate it like «What I'm afraid more than all is a death of my relatives, especially

in an accident». Since I wrote this, it seems that nothing in me have changed so I just can repeat this.

– Do you have a gift of prophecy or prediction?

– I don't think so. If sometimes something I wrote comes true, it's rather result of some analytical capabilities. In addition, I am glad when my predictions don't come true, because, as a rule, my predictions based on the worst scenarios.

– Is it true that love plays the role of muse? How does you muse look?

– She is got changeable face, but in any case she is a woman. In general, conversations about muse very anachronistic – it's a kind of vestige of romanticism and XIX century. Nowadays it should have another name.

– On a lifestyle you are pilgrim – romanticism, traveling philosopher, researcher, and bohemian person?

– Little bit traveller, little bit researcher, little bit bohemian person. One does not conflict with other. Some times come periods when I became industrious and I surprise inwardly to myself – is it me?

– You are believer; in whom, in what do you believe?

– I want not to believe, but got a hope. I mean, that I put hope over the faith. Faith should be based on some religious system, but hope is something universal, common to all mankind.

– Usually you propagate strict principles or liberal compromises?

– Rather compromises. But, as known, must be some scope in sphere of compromises. There are some compromises I will never agree with. For example, in a political sphere, or in a human relations. But in general I'm not conflict person, to be principle – is always to be ready for new conflicts. I like this.

– Are you romanticism or pragmatist?

– I think I'm romanticism and pragmatist, so to say, some mix of first with the second. That is why I very much like different stupid, but as for me beautiful and romantic things. In the same time I am pragmatically organized enough, I have got exact sense of time; I like to think over some my future steps in details. On of my friends have sad that I am distinctly Confucian type.

– Do you associate yourself with some historical or literary hero?

– With no one. I have number of idols I'm admired and try to be similar. For example, few rock-stars of elder generations. I admire to Iowan Anderson, who is a leader of «Jetro Tall». Or Gary Brooker with his band «Procol Harum». Or Mick Jagger. Through twenty years I would like to be like them.

– In what century, in what country do you feel yourself the most comfortable?

– In our time, of course. The most comfortable everywhere where I am able to speak on the local language, understand the model of behaviour. That is why I don't have to strain myself and just vanish in the stream of stranger life and even to play the role of local «homey». But the best is not to play this role, but became this homey. That is why I feel myself the most comfortable in my native Ivano Frankivsk – so comfortable that I lovely call him Franyk.

– If you would build house for yourself and your family – it would be house on the mountain or on the seaside, or in the forest?

– I wouldn't't have been a good house builder. But if I would resolve such step, I would try to choose the place with the view to the peak with the rocks and everlasting snow.

–With what kind of the birds, animals or plants you could coexist comfortable? Who live at your home?

– I very much like trees – different trees. «Like very much» is a little bit wrong words, I worship to them, worship to their power of endurance, their calm, their sensitivity and absence of aggression. From all breathers – trees the most perfect. Besides, they are extraordinarily beautiful. In the animal world I like dogs. I astonished by their dependence from people, their needs of human attention, permanent communication. Unfortunately, our dog, it was called Dolly, died few years ago.

– In what colours painted the world of Yuri Andrukhovich?

– Saturated. Red, black, white – some kind of classic.

– What kind of award and from whom would you like to get?

– I never think about this, afraid to jinx. But if we start to speak about this, maybe some imaginary award of readers sympathy. Destiny of this award should be decided not by the professional judges, but by the unknown persons from different cities, towns and countries. I wish it was simple voting. It is important to me to been read and I wish my poems echoed in my readers.

interviewed by Olena MALANIY (Lutsk)

Europe's own

Yuri Andrukhovych is one of the first modern Ukrainian writers opened and acknowledged in Western Europe. First of all, in Germany where a lot of class translators of his works from Ukrainian to German appeared in the latest decade. Book «Twelve rings» was published by publishing house «Suhrkamp» and it became original «first swallow» due to favourable situation with translations in this country.

Mentioned works are translated and published also in French (translator Maria Malanchuk). And the Spanish publishing house «Acantilado» published in Spanish the book of essays of Yuri Andrukhovych «Last territory», and also «My Europe», written along with the Polish writer Andrzej Stasiuk. By the way «My Europe» became the real locomotive of Andrukhovych to the European market. The book is translated to Polish, Ukrainian, Romanian, Hungarian, German, French and Spanish languages.

The Spanish translations of two books of Yuri Andrukhovych – novels «Recreations» and «Twelve rings» were published in 2007. A year before the novel «Recreations» was published in Czech in translation of Tomas Vasut. In Hungary, publishing house «Racio» printed his book of essays «Shevchenko is OK» (11 essays written in different years between 1993 and 2002) and publishing house «Kiyarat» published mentioned above «My Europe». Both books were translated by Gabor Korner who already started to work on the next translation – novel «The Moscoviad». The Polish publishing house «Buro Literackie» (Wroclaw) printed the newest book of poems of Andrukhovych «Songs for the Dead Rooster». Poems were translated by Bohdan Zadura.